

บทที่ 7

การจัดการเงินสด และหลักทรัพย์ ในความต้องการของตลาด

ผศ. อรทัย รัตนานนท์

ผศ.ดร.ณัฐชาณ์ ผาสุข

หัวข้อเนื้อหา

- ความหมายของเงินสด
- มูลเหตุจูงใจในการถือเงินสด
- การจัดการเงินสด
- วัตถุประสงค์ของการจัดการเงินสด
- ประโยชน์ที่ได้รับจากการถือเงินสดเพียงพอ
- วิธีการจัดการเงินสด
- งบประมาณเงินสด

หัวข้อเนื้อหา

- ส่วนประกอบของงบประมาณเงินสด
- รูปแบบของงบประมาณเงินสด
- ขั้นตอนในการจัดทำงบประมาณเงินสด
- หลักทรัพย์ตามความต้องการของตลาด
- การจัดการหลักทรัพย์ตามความต้องการของตลาด
- หลักเกณฑ์การเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ตามความต้องการของตลาด

ความหมายของเงินสด

เงินสด (cash) หมายถึง เงินสดในมือ และเงินฝากทุกประเภทแต่ไม่รวมเงินฝากประเภทที่ต้องจ่ายคืนเมื่อสิ้นระยะเวลาอันกำหนด

มูลเหตุจูงใจในการถือเงินสด

1. ค่าใช้จ่ายประจำในการดำเนินงานตามปกติ
2. ความปลอดภัย หรือ การป้องกันเงินสดขาดมือเมื่อมีเหตุฉุกเฉิน
3. การเก็งกำไร
4. การดำรงเงินฝากขั้นต่ำ
5. การรักษาเครดิตของธุรกิจ

การจัดการเงินสด

การจัดการเงินสด (cash management) หมายถึง เทคนิค หรือวิธีการที่ช่วยให้ธุรกิจใช้ เงินสดอย่างมีประสิทธิภาพ และมี ปริมาณเงินสดอย่างเพียงพอสำหรับความต้องการใช้เงินสด ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ของการจัดการเงินสด

1. เพื่อเป็นการรักษาสภาพคล่อง และความสามารถในการทำกำไร ให้มีความสมดุลกัน
2. เพื่อให้ธุรกิจมีปริมาณเงินสดที่เหมาะสมไม่มากหรือน้อยเกินไป
3. เพื่อให้ธุรกิจได้มีการวางแผนทางการเงิน

ประโยชน์ที่ได้รับจากการถือเงินสดเพียงพอ

1. ทำให้การดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่อง
2. ทำให้อาจจะได้รับผลประโยชน์จากการชำระหนี้ในรูปของ
ส่วนลดเงินสด
3. ทำให้อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน มีอัตราส่วนดีขึ้น

วิธีการจัดการเงินสด

1. วิธีการเร่งรับเงินสด

1.1 ระบบการเช่าตู้ไปรษณีย์

(1) ฝากเช็ค

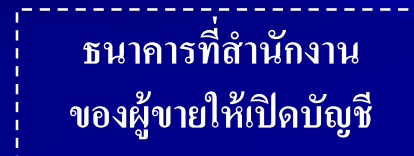

(2) เจ้าหน้าที่ธนาคารรับมอบอำนาจ
เปิดตู้เก็บเอกสารทางการเงิน

(3) นำเอกสารทางการเงินมาเข้าบัญชี
ของกิจการที่สาขา

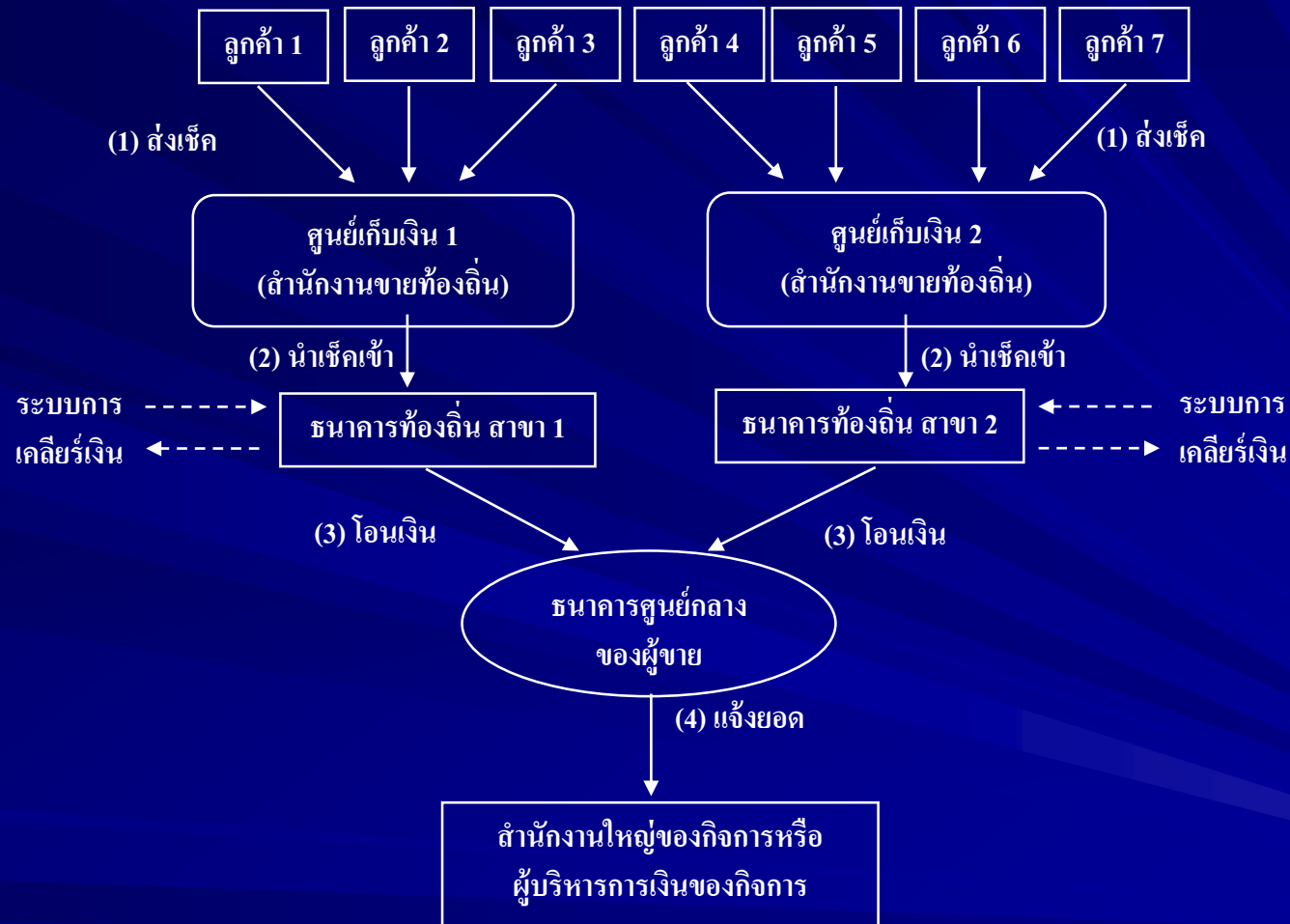

(4) โอนเงิน

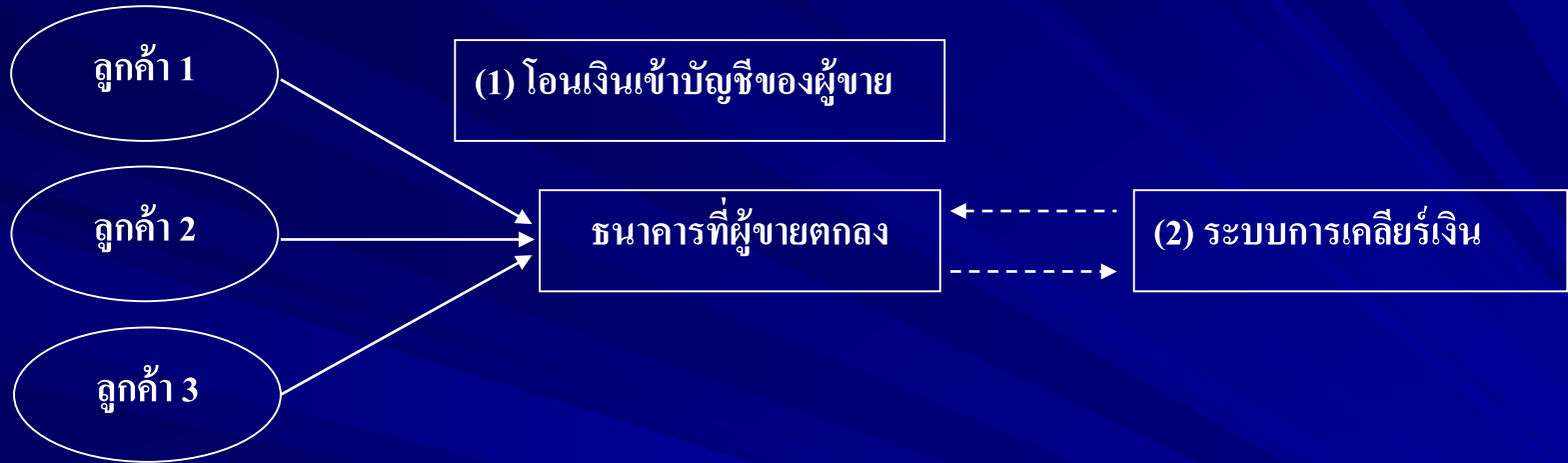
ภาพที่ 7.1 ขั้นตอนของระบบการเข้าตู้ไปรษณีย์

1.2 วิธีการตั้งศูนย์หรือตัวแทนเก็บเงิน

ภาพที่ 7.2 ขั้นตอนของวิธีการตั้งศูนย์หรือตัวแทนเก็บเงิน

1.3 วิธีการโอนเงินผ่านบัญชีธนาคาร

ภาพที่ 7.3 ขั้นตอนของวิธีการโอนเงินผ่านบัญชีธนาคาร

1.4 การโอนเงินผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์

1. บริการโอนเงินระหว่างธนาคาร

2. บริการชำระค่าสินค้าและบริการ

3. บริการโอนเงินด่วน

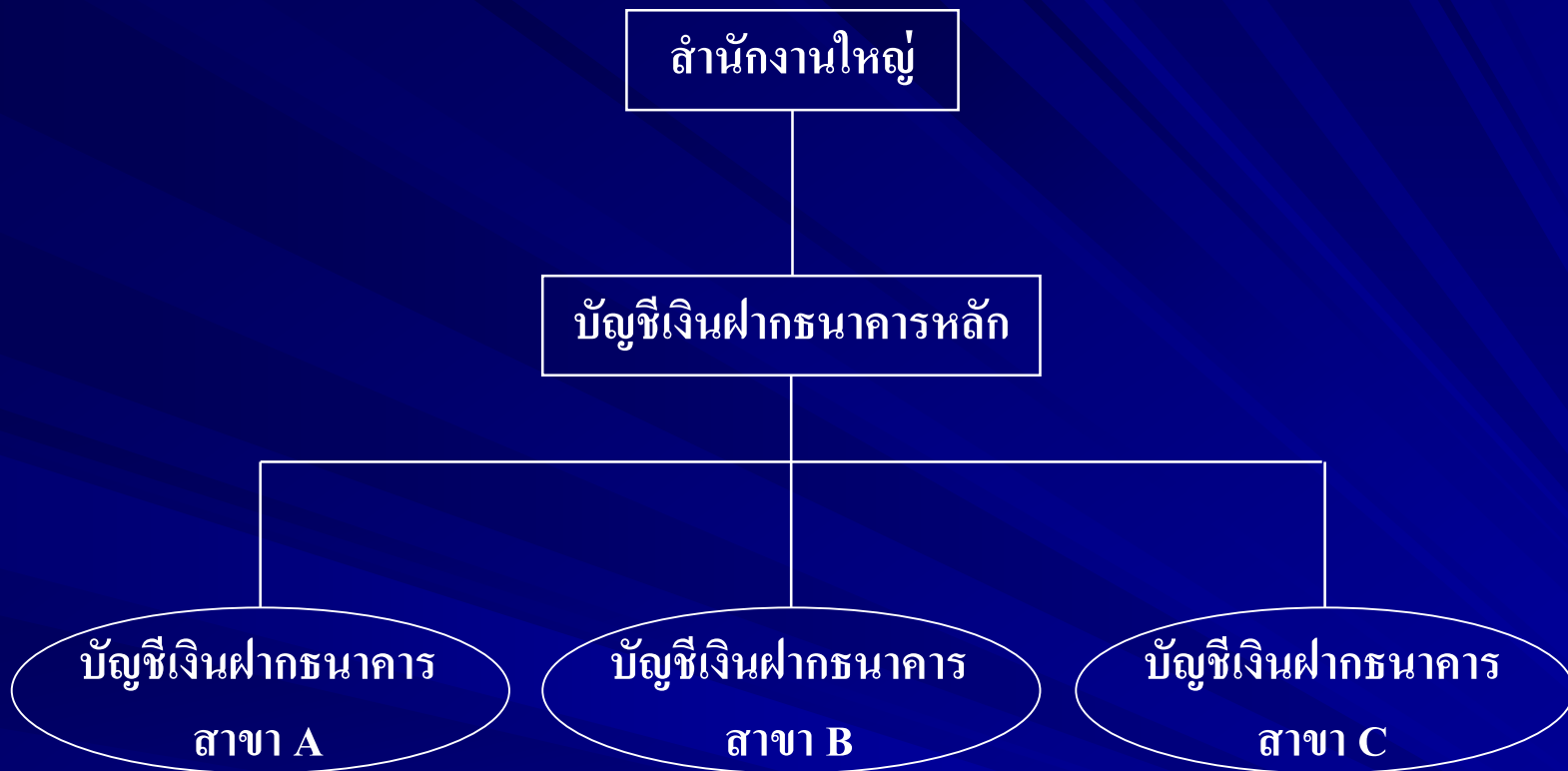
1.5 วิธีการจ่ายเงินด้วยเช็คที่อนุมัติไว้ล่วงหน้า

1.6 วิธีการถอนเงินตามเช็คต่างสาขา

1.7 วิธีอื่น ๆ ที่ผู้ขายจะต้องเสนอข้อตกลงไว้ในเงื่อนไขการขาย

2. วิธีการชะลอการจ่ายเงิน

- 2.1 การเปิดบัญชีให้มียอดคงเหลือเป็นศูนย์
- 2.2 การรวมเงินการชำระหนี้ไว้ที่ส่วนกลาง
- 2.3 การจ่ายเงินด้วยตัวแลกเงิน⁺
- 2.4 การจ่ายเงินด้วยเช็คที่ระบุชื่อ และปิดคร่อม
- 2.5 การออกใบแจ้งหนี้เป็นการล่วงหน้า
- 2.6 การกำหนดวันและช่วงเวลาของการจ่ายเงิน
- 2.7 กำหนดวันชำระเงิน

ภาพที่ 7.4 การเปิดบัญชีให้มียอดคงเหลือเป็นศูนย์

การกำหนดแนวปฏิบัติให้แก่พนักงาน

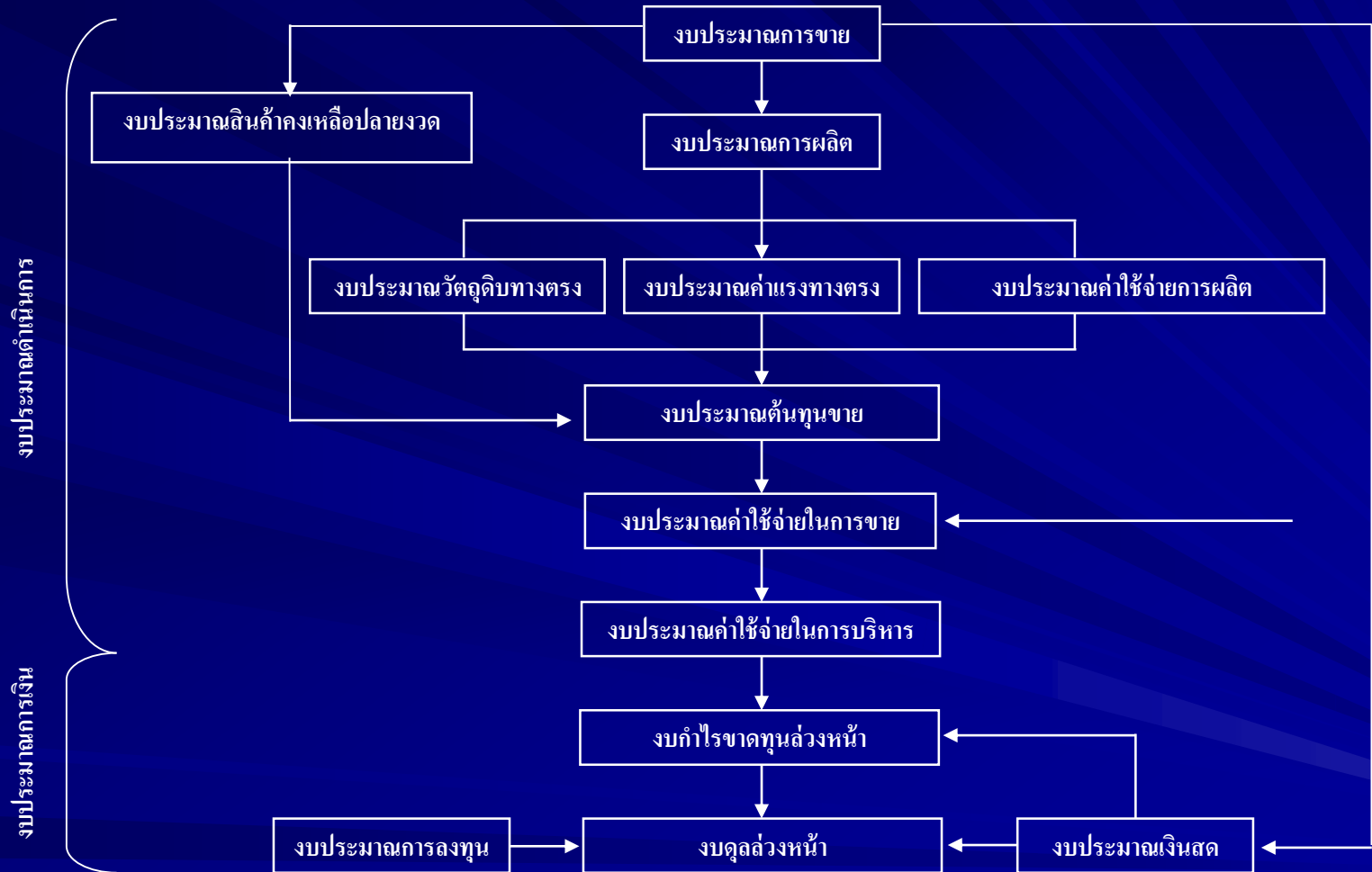
1. ตรวจสอบเงินสดคงเหลือทุกสิ้นวันทำการ
2. กำหนดวงเงินขั้นต่ำที่พนักงานจะเก็บรักษาได้
3. กำหนดให้มีการจ่ายเงินด้วยเช็คระบุชื่อ และขีดคร่อม
4. จัดให้มีเงินสดย่อย
5. กำหนดให้มีการจัดทำบกระทบบยอดเงินฝากธนาคาร
6. จัดทำตารางเปรียบเทียบเงินสดรับและเงินสดจ่าย

3. การพยายามจัดจังหวะเวลาของกระแสเงินสดรับ และกระแสเงินสดจ่ายให้มีความสอดคล้องกัน

งบประมาณเงินสด

งบประมาณเงินสด (cash budget) หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ในการพยากรณ์เงินสดรับและเงินสดจ่ายของธุรกิจในอนาคตสำหรับช่วงระยะเวลาหนึ่ง

งบประมาณเงินสดนั้นเป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำงบประมาณการเงิน

ภาพที่ 7.5 การจัดทำงบประมาณการเงิน

ส่วนประกอบของงบประมาณเงินสด

1. รายการดำเนินงาน

1.1 งบประมาณการเงินสดรับ

- 1.1.1 เงินสดรับจากการขายสินค้าหรือบริการ
- 1.1.2 เงินสดรับจากการรับชำระหนี้ของลูกหนี้
- 1.1.3 เงินสดรับจากการขายสินทรัพย์ต่าง ๆ
- 1.1.4 เงินสดรับจากรายได้อื่น ๆ

1.2 งบประมาณการเงินสดจ่าย

- 1.2.1 เงินสดจ่ายเพื่อซื้อวัตถุดิบหรือสินค้า
- 1.2.2 เงินสดจ่ายเพื่อการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้
- 1.2.3 เงินสดจ่ายเพื่อซื้อสินทรัพย์ต่าง ๆ
- 1.2.4 เงินสดจ่ายเป็นค่าดำเนินงาน
- 1.2.5 เงินสดจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ
- 1.2.6 เงินสดจ่ายเป็นเงินปันผล

2. รายการวางแผนทางการเงิน

2.1 การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในระยะสั้น

2.2 การขายหลักทรัพย์ที่อยู่ในความต้องการของตลาด

2.3 การจ่ายเงินชำระหนี้ระยะสั้น

2.4 การจ่ายดอกเบี้ย

2.5 การซื้อหลักทรัพย์ในความต้องการของตลาด

รูปแบบของงบประมาณเงินสด

(1) ชื่อกิจการ

(2) งบประมาณเงินสด

(3) สำหรับระยะเวลา ตั้งแต่ วันที่ พ.ศ. 25XX

หน่วย – บาท

	เดือนที่ 1	เดือนที่ 2	เดือนที่ 3	เดือนที่ 4
(4) เงินสดต้นงวด	xx	xx	xx	xx
รายการดำเนินงาน				
(5) เงินสดรับ	xx	xx	xx	xx
เงินสดรวม	xx	xx	xx	xx
(6) หัก เงินสดจ่าย	(xx)	(xx)	(xx)	(xx)
(7) เงินสดคงเหลือ	xx	xx	xx	xx
(8) หัก เงินสดขึ้นค่าที่ต้องดำรงไว้	xx	xx	xx	xx
(9) เงินสดเกิน (ขาด) สุทธิ	<u>xx</u>	<u>xx</u>	<u>xx</u>	<u>xx</u>
รายการวางแผนทางการเงิน :-				
(10) กู้ยืมเงินหรือขายหลักทรัพย์	xx	-	xx	-
(11) จ่ายชำระหนี้หรือซื้อหลักทรัพย์	xx	xx	-	xx
(12) เงินสดปลายงวดยกไป	xx	xx	xx	-
(13) เงินกู้สะสม	xx	xx	xx	xx

ขั้นตอนในการจัดทำงบประมาณเงินสด

- ขั้นที่ 1 จัดทำประมาณการเงินสดรับ
- ขั้นที่ 2 จัดทำประมาณการเงินสดจ่าย
- ขั้นที่ 3 ประมาณการเงินสดขั้นต่ำที่กิจการจะต้องดำรงไว้เพื่อความปลอดภัย
- ขั้นที่ 4 คำนวณเงินสดเกิน (ขาด) สุทธิ
- ขั้นที่ 5 คำนวณเงินสดปลายงวด

ขั้นที่ 3 ประมาณการเงินสดขั้นต่ำที่กิจการจะต้องดำรงไว้เพื่อความปลอดภัย

$$C = \sqrt{\frac{2FT}{k}} \text{ ----- (1)}$$

เมื่อ	C คือ	เงินสดขั้นต่ำที่ต้องดำรงไว้ (บาท)
	F คือ	ค่าใช้จ่ายในการขายหลักทรัพย์หรือกู้ยืมเงินแต่ละครั้ง (บาทต่อครั้ง)
	T คือ	จำนวนเงินสดที่ต้องการใช้ต่องวดตลอดระยะเวลาที่วางแผน (บาท)
	K คือ	อัตราค่าเสียโอกาสในการถือเงินสดแทนการถือหลักทรัพย์หรืออัตราดอกเบี้ย (%)

ตัวอย่างที่ 7.1 บริษัท สีสหาย จำกัด ต้องการทราบว่าเงินสดขั้นต่ำของ บริษัทที่จะต้องดำรงไว้เพื่อใช้จ่ายควรมีจำนวนเท่าใดต่อเดือน หากบริษัทต้องการมี เงินสดใช้จ่ายเดือนละ 120,000 บาท ค่าใช้จ่ายในการกู้ยืมเงินครั้งละ 150 บาท และ อัตราดอกเบี้ยในการกู้ยืม 12% ต่อปี

จากสูตร

$$C = \sqrt{\frac{2FT}{k}}$$

$$F = 150 \text{ บาทต่อครั้ง}$$

$$T = 120,000 \text{ บาทต่อเดือน}$$

$$k = 12\% \text{ ต่อปี หรือ } 1\% \text{ ต่อเดือน}$$

แทนค่า

$$C = \sqrt{\frac{2 \times 150 \times 120,000}{0.01}}$$

$$= 60,000 \text{ บาท}$$

ตัวอย่างที่ 7.2

ขั้นที่ 1 การจัดทำกระดาดำการเพื่อแสดงประมาณการเงินสดรับ

บริษัท สีสหาย จำกัด
กระดาดำการ ประมาณการเงินสดรับ
สำหรับระยะเวลา 4 เดือน สิ้นสุด เดือนเมษายน 25X2

หน่วย : บาท

รายการ	ปี 25X1		ปี 25X2				
	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	รวม
ยอดขาย :	180,000	220,000	230,000	210,000	190,000	240,000	870,000
ขายเชื่อ 70% ของยอดขาย	126,000	154,000	161,000	147,000	133,000	168,000	609,000
(1) การรับชำระหนี้จากลูกหนี้ :							
1 เดือนถัดไป 60% ของยอดค้างชำระ		75,600	(2)92,400	96,600	88,200	79,800	357,000
2 เดือนถัดไป 40% ของยอดค้างชำระ			(1)50,400	61,600	64,400	58,800	235,200
(2) รับเงินจากการขายเงินสด 30% ของ ยอดขาย	54,000	66,000	(3)69,000	63,000	57,000	72,000	261,000
รวมเงินสดรับจากการขาย			(4)211,800	221,200	209,600	210,600	853,200

ขั้นที่ 2 การจัดทำกระดาดทำการเพื่อแสดงประมาณการเงินสดจ่าย

บริษัท สีสหาย จำกัด
กระดาดทำการ ประมาณการเงินสดจ่าย
สำหรับระยะเวลา 4 เดือน สิ้นสุด เดือนเมษายน 25X2

หน่วย : บาท

รายการ	ปี 25X1		ปี 25X2				
	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	รวม
ยอดขาย :	180,000	220,000	230,000	210,000	190,000	240,000	870,000
- ต้นทุนวัตถุดิบ 60% ของ ยอดขาย	108,000	132,000	138,000	126,000	114,000	144,000	522,000
- จ่ายชำระค่าวัตถุดิบใน เดือนถัดไปจากเดือนที่ขาย		108,000	(1)132,000	138,000	126,000	114,000	510,000
รวมเงินสดจ่ายค่าวัตถุดิบ			(2)132,000	138,000	126,000	114,000	510,000

ขั้นที่ 3 การประมาณการเงินสดขั้นต่ำ

บริษัท สีสหาย จำกัด ได้ประมาณการการดำรงเงินสดขั้นต่ำไว้แล้ว คือ เดือนละ 35,000 บาท

ขั้นที่ 4 การจัดทำงบประมาณเงินสดตามรูปแบบ และส่วนประกอบที่กำหนดไว้ข้างต้น

บริษัท สีสหาย จำกัด
งบประมาณเงินสด
สำหรับระยะเวลา 4 เดือน สิ้นสุด วันที่ 30 เมษายน 25X2

	หน่วย : บาท				
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	รวม
เงินสดยกมาต้นงวด	35,000	36,800	36,000	35,800	35,000
รายการดำเนินงาน :					
เงินสดรับ :					
เงินสดรับจากการขาย (จากขั้นที่ 1)	211,800	221,200	209,800	210,800	853,200
เงินสดรับจากดอกเบี้ยปันอัตร	-	-	-	60,000	60,000
(1) รวมเงินสดรับ	246,800	228,000	245,800	306,200	948,200
เงินสดจ่าย :					
เงินสดจ่าย (จากขั้นที่ 2)	132,000	138,000	126,000	114,000	510,000
เงินเดือนและค่าแรง	50,000	50,000	50,000	50,000	200,000
ค่าเช่าโรงงาน	20,000	20,000	20,000	20,000	80,000
เงินปันผลจ่าย	-	-	-	20,000	20,000
ซื้อเครื่องจักร	-	-	100,000	-	100,000
ค่าสาธารณูปโภค	8,000	8,000	8,000	8,000	32,000
ภาษีเงินได้	-	6,000	-	-	6,000
ชำระคืนเงินกู้	-	-	40,000	-	40,000
ดอกเบี้ยจ่าย	-	-	1,000	-	1,000
(2) รวมเงินสดจ่าย	210,000	222,000	345,000	212,000	989,000
(3) เงินสดคงเหลือ (1 - 2)	36,800	36,000	(99,400)	94,200	(40,800)
(4) หัก เงินสดรับหักที่ต้องชำระไว้ (จากขั้นที่ 3)	(35,000)	(35,000)	(35,000)	(35,000)	(35,000)
(5) เงินสดเกิน (ขาด) สุทธิ (3-4)	1,800	1,000	(134,400)	59,200	(75,800)
รายการวางแผนทางการเงิน :					
(6) กู้ยืมเงิน	-	-	135,000	-	135,000
ขายหลักทรัพย์	-	-	-	-	-
(7) จ่ายชำระหนี้	-	-	-	(55,000)	(55,000)
ซื้อหลักทรัพย์	-	-	-	-	-
เงินสดปลายงวด (5+6-7+4)	38,800	36,000	35,600	39,200	39,200
เงินกู้ระยะสั้น	-	-	135,000	80,000	80,000

หลักทรัพย์ตามความต้องการของตลาด

1. ตั๋วเงินคลัง (treasury bill)

หมายถึง ตราสารหนี้ระยะสั้นชนิดหนึ่ง而出โดยรัฐบาล

2. ตราสารพาณิชย์ (commercial paper)

หมายถึง ตราสารชนิดหนึ่งที่ไม่มืหลักทรัพย์ค้ำประกัน

3. ตั๋วเงินที่ธนาคารรับรอง (bankers' acceptances)

หมายถึง ตราสารที่ผู้ประกอบการค้าระหว่างประเทศสั่งให้ธนาคารจ่ายเงินให้กับผู้ถือตั๋วเงินเมื่อครบกำหนดไถ่ถอนตามจำนวนเงินที่ระบุไว้ในหน้าตั๋วเงิน

หลักทรัพย์ตามความต้องการของตลาด (ต่อ)

4. บัตรเงินฝากหรือใบรับฝากธนาคารพาณิชย์ (negotiable certificates of deposit)

หมายถึง ตราสารชนิดหนึ่งที่ธนาคารพาณิชย์หรือบริษัทเงินทุนออกให้แก่ผู้ฝากเงินแทนหลักฐานการรับฝากเงิน และผู้ถือใบรับฝากจะได้รับเงินคืนเมื่อครบกำหนด

5. สัญญาซื้อคืน (repurchase agreements)

หมายถึง สัญญาเกี่ยวกับการขายหลักทรัพย์ระหว่างผู้ซื้อและผู้ให้กู้ว่า ผู้ซื้อจะซื้อหลักทรัพย์กลับคืนในราคาและดอกเบี้ยที่กำหนดไว้

6. กองทุนรวมตลาดเงิน (money market mutual funds)

หมายถึง การลงทุนในหน่วยลงทุนของกองทุนรวมตลาดเงิน

การจัดการหลักทรัพย์ตามความต้องการของตลาด

การจัดการหลักทรัพย์ตามความต้องการของตลาด (marketable security management) หมายถึง วิธีการหรือหลักเกณฑ์ที่ธุรกิจนำมาใช้ในการพิจารณาตัดสินใจเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่ตลาดต้องการเป็นการชั่วคราวหรือระยะเวลานั้น ๆ แทนการถือเงินสด โดยมีวัตถุประสงค์ให้ธุรกิจได้รับผลตอบแทนในรูปของเงินปันผลหรือกำไรจากการซื้อขายหลักทรัพย์นั้น

หลักเกณฑ์การเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ตามความต้องการของตลาด

1. ความเสี่ยงทางการเงิน
2. ความเสี่ยงของอัตราดอกเบี้ย
3. อัตราผลตอบแทนได้หรืออัตราผลตอบแทนที่แท้จริงจากการลงทุน
4. อายุครบกำหนด
5. ความคล่องตัวในการซื้อขาย
6. ภาษีเงินได้